

Policejní akademie ČR v Praze

Fakulta bezpečnostního managementu
Katedra managementu a informatiky (KMI)

Příspěvkové organizace a organizační složky státu

Bakalářská práce

**Contributory organizations and organizational units of state
Bachelor thesis**

**AUTOR PRÁCE:
Tereza Jarošová**

**VEDOUCÍ PRÁCE:
Ing. Jitka Šívarová**

Praha
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne: 1. 3. 2022

.....

Tereza Jarošová

ANOTACE

Ve své bakalářské práci se zabývám příspěvkovými a organizačními složkami státu, které jsou součástí veřejného sektoru a ovlivňují každodenní fungování občanů České republiky a bez kterých bychom nyní jako demokratický stát nemohli fungovat. Zabývám se konkrétními příklady těchto entit, kterými jsou například ministerstva jako organizační složky či základní školy jako příspěvkové organizace, a také otázkou základní představy o fungování obou entit. Pro zjištění základní představy je v mé práci použito dotazníkové šetření, které přibližuje povědomí veřejnosti o této problematice. Závěrem dotazníkové šetření vyhodnocuji a sděluji konkrétní výsledky, zdali existuje základní představa o fungování obou entit.

KLÍČOVÁ SLOVA

veřejný sektor * neziskové organizace * příspěvkové organizace * organizační složky státu * právní subjektivita * veřejné finance

ANNOTATION

In my bachelor's thesis, I deal with the contributory and organizational units of the state, which are part of the public sector and influence the daily functioning of the citizens of the Czech Republic, and without which we could not function now as a democratic state. I look at specific examples of these entities, such as ministries as organisational units or primary schools as contributory organisations. As well as the question of the basic idea of how both entities operate. In order to establish the basic idea, my work uses a questionnaire survey which brings public awareness of this issue closer together. By concluding the questionnaire investigation, I evaluate and communicate concrete results as to whether there is a basic idea of how the two entities operate.

KEYWORDS

public sector * nonprofit organizations * contributory organizations * organizational units of the state * legal subjectivity * public finance

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala především vedoucí mé bakalářské práce, Ing. Jitce Šívarové, za její ochotu, velmi milý, chápavý a zodpovědný přístup k mé bakalářské práci. Také za velmi cenné rady, které jsem v průběhu psaní pokaždé zvážila a zapracovala v co nejvyšší míře ve své práci. Dále bych ráda poděkovala Národní technické knihovně a všem jejím zaměstnancům za ochotný přístup a poskytnutí literatury k psaní mé práce.

Obsah

Úvod	7
1 Veřejný sektor	8
1.1 Funkce veřejného sektoru	9
1.2 Veřejné finance	10
1.3 Rozpočtová soustava	11
1.3.1 Příjmy veřejných rozpočtů	11
1.3.2 Výdaje veřejných rozpočtů	12
2 Neziskové organizace	15
2.1 Historie neziskových organizací	16
2.2 Příspěvkové organizace	17
2.3 Organizační složky státu	19
2.4 Odlišnosti entit	22
2.5 Začlenění OSS a PO v rámci veřejného sektoru	23
2.6 Komparace ostatních neziskových organizací s PO a OSS	24
2.7 Vztah příspěvkových organizací a organizačních složek státu ke státnímu rozpočtu	25
2.8 Problematika schvalování rozpočtu PO a OSS	27
3 Praktické příklady příspěvkových organizací a organizačních složek státu	28
3.1 Příspěvkové organizace v oblasti školství	28
3.2 ZŠ a MŠ Na Balabence	31
3.3 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	34
3.3.1 Historie MŠMT	34
4 Praktická část	38
4.1 Dotazníkové šetření	38
4.1.1 Uzavřené otázky	39

4.1.2	Otevřené otázky	47
4.2	Shrnutí.....	53
Závěr	.....	55
Seznam literatury	.....	57
Seznam obrázků, grafů a tabulek	.....	60

Úvod

Abychom byli schopni fungovat jako občané České republiky, je potřeba, abychom zde měli fungující ekonomiku a také systém státní správy, který nám zabezpečí veškeré služby, které jako občané vyžadujeme a pro náš každodenní život potřebujeme. Státní správa a celý veřejný sektor je velmi složitý systém, ve kterém by se každý občan měl aspoň částečně orientovat, aby věděl, na které služby či prostředky od státu má právo či nikoliv.

Fungování veřejného sektoru zajišťují i jednotlivá ministerstva, která v rámci své přenesené působnosti zastupují stát a jeho jménem zaštiťují jednotlivé služby a činnosti pro občany. Pro jednotlivá ministerstva také náleží část financí, které pochází z veřejných financí a jsou přerozdělovány do jednotlivých kapitol státního rozpočtu. Jednotlivé kapitoly, potažmo i ministerstva, poté přerozdělují své finance do svého resortu a také například mezi příspěvkové organizace, které zřizují a jsou jimi například i základní školy.

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Příspěvkové organizace a organizační složky státu“, protože mě zajímalo, jak vlastně takové entity fungují, jaké mají práva a povinnosti vůči státu. Je mi také bližší fungování veřejného sektoru než toho soukromého, jelikož se mé studium na vysoké škole zabývá převážně problematikou veřejného sektoru.

Cíle mé bakalářské práce je zjistit, zdali mají občané alespoň základní představu o fungování těchto entit a na závěr zhodnotit proč k tomuto výsledku dochází. Práce tedy analyzuje povědomí veřejnosti o této problematice a popisuje fenomény, díky kterým k tomuto výsledku dochází. V teoretické části jsou objasněny základní pojmy související s veřejným sektorem, dále definice a dělení neziskových organizací a bližší specifikace příspěvkových organizací a organizačních složek státu s praktickými příklady a jejich historií. V praktické části je sestaven dotazník, na jehož základě jsou analyzovány a okomentovány výsledky, ke kterým docházím.

1 Veřejný sektor

Pro moji práci je důležité definovat veřejný sektor, jelikož je provázán s fungováním příspěvkových organizací a organizačních složek státu. Pokud by neexistoval veřejný sektor, tyto organizace by nemohly existovat z hlediska financování, které je uskutečňováno na základě veřejných financí ze státního rozpočtu.

Veřejný sektor je definován jako orgány státní moci (general government) a státní podniky (public enterprises). Orgány státní mocí tvoří ústřední vláda společně s veřejnou správou (včetně samosprávných orgánů). Pro státní podniky neexistuje všeobecně přijatá definice, ale dle Evropské hospodářské komise¹, jsou chápány jako jakýkoliv hospodářský či obchodní subjekt. Řadíme sem podniky, které řídí přímo jednotlivá ministerstva, tak i podniky ve formě veřejných korporací, či akciových společností, ve kterých je stát vlastníkem většiny akcií.²

Pro Českou republiku je typická smíšená ekonomika. Fungování veřejného sektoru přímo souvisí s tímto druhem ekonomiky, jelikož je jeho součástí a pomocí státních zásahů může ovlivňovat její fungování. Na jedné straně stojí soukromý sektor, který se řídí tržním mechanismem a je ziskový, a na druhé straně je ten veřejný, který je neziskový.

Pro tržní systém je typické individuální rozhodování subjektů, které se na trhu objevují. Cílem jejich ekonomických aktivit je dosáhnout maximální efektivity. Pro výrobce je hlavní aktivitou správně alokovat svůj produkt a při jeho prodeji dosáhnout co nejvyššího zisku. Pro spotřebitele je naopak příznačné to, aby produkt koupili za co nejnižší cenu a v požadované kvalitě.

Ovšem, i zde může docházet k tzv. tržním selháním, kterými mohou být například neefektivní alokace produktu, nedostatečná informovanost, klamavé

---

¹ Evropská hospodářská komise (Economic Commission for Europe ECE) je oblastní komise Hospodářské a sociální rady OSN.

² VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005, s. 446-447. ISBN 80-7357-103-x.

reklamy či deformace ceny. Právě v tuto chvíli je potřeba, aby stát zasáhl a mohl předcházet tržním selháním či mírnit jejich důsledky.³

Dále je veřejný sektor definován jako ta část národního hospodářství, která zabezpečuje veřejné statky pro obyvatelstvo na neziskovém principu a jsou jimi zabezpečovány ve veřejném zájmu potřeby společnosti a občanů formou statků a prostřednictvím veřejných služeb.⁴

Selhání soukromého sektoru vede sektor veřejný k tomu, aby se rozvíjel a vytvářel podmínky pro jeho fungování. Například legislativa je typickým výstupem veřejného sektoru, který takto definuje právní prostředí. Dále lze uvést zajištění bezpečnosti, ochrany života a majetku. Jedná se tedy o soužití dvou sektorů, které existují v národním hospodářství.

Mezi společné body, které tyto dva sektory spojují, patří:

- kolektivní vlastnictví (obce, regiony),
- veřejné rozhodování (nepřímá veřejná volba),
- veřejné financování (spoluúčast občanů),
- veřejná kontrola.⁵

1.1 Funkce veřejného sektoru

Ekonomickou funkcí veřejného sektoru se rozumí zajistit potřebné veřejné statky pro obyvatelstvo. Děje se to na základě neziskového principu, tedy využitím prostředků z přerozdělovacího procesu (zejména v soustavě veřejných rozpočtů)

Veřejný sektor vytváří podmínky pro fungování soukromého sektoru a přispívá k ekonomickému růstu. Proto jsou definovány níže uvedené funkce, které napomáhají porozumět činnosti veřejného sektoru pro ten soukromý.

---

³ PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 15. ISBN 978-80-7598-209-4.

⁴ ŽÁKOVÁ KROUPOVÁ, Zdeňka. *Ekonomické aspekty veřejného sektoru*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014, s. 1. ISBN 978-80-213-2507-4.

⁵ PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 39. ISBN 978-80-7598-209-4.

Jedná se o funkce:

- sociální, kterou se rozumí prospěšnost výsledků veřejného sektoru, což znamená například zmírnění sociálních nejistot pomocí dávek či zajištění sociální bydlení,
- politická, kdy činnost veřejného sektoru ovlivňuje hospodářskou politiku státu (dopravní, sociální, zdravotní politika aj.),
- etická, neboli dodržování základních zásad etiky a morální kodexu při styku s klientem.⁶

1.2 Veřejné finance

Zabývají se především tím, jak získat potřebné finanční prostředky a jak je efektivně využít na financování státních zásahů. Od ostatních finančních vztahů, se kterými se ve smíšené ekonomice setkáváme, se liší tím, že fungují na základě tří principů, a to nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti. To znamená, že je nelze vrátit zpět a při jejich získání je subjekt nevrací. Dále není zde přímá vazba mezi příjmy, které do peněžních fondů plynou od různých subjektů (například daně) a výdaji, které tyto subjekty z těchto fondů získávají. V neposlední řadě jsou tyto finance podloženy legislativou (například placení daní ze zákona). Veřejné finance také přerozdělují část domácího hrubého produktu⁷, a to až kolem 50% vytvořeného v dané zemi.

Mezi funkce veřejných rozpočtů řadíme:

- funkci alokační, kdy stát efektivně alokuje finanční prostředky, které vybere od různých subjektů a shromáždí v rozpočtové soustavě,
- funkci redistribuční, kdy finančními prostředky zmírňuje nerovnosti mezi jednotlivci s cílem zmírnit nerovnosti mezi subjekty a dosáhnout distribuční spravedlnosti,

---

⁶ PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 51-53. ISBN 978-80-7598-209-4.

⁷ Hrubý domácí produkt je peněžním vyjádřením celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území; používá se pro stanovení výkonnosti ekonomiky.

- funkce stabilizační využívá finanční prostředky ke stabilizaci ekonomiky.⁸

1.3 Rozpočtová soustava

Pro úspěšné fungování státu a územně samosprávných celků, je zapotřebí k zabezpečení úkolů a všech činnosti veřejný rozpočet, v širších souvislostech soustava veřejných rozpočtů.

Aby se veškeré finance využily efektivně, je zapotřebí rozhodnout o optimálním přiřazení příjmů, zejména těch daňových. Jinak řečeno, stanovit rozpočtové určení daní neboli daňové určení a optimální přiřazení (financování) výdajů jednotlivým rozpočtům, případně mimorozpočtovým fondům.

Do rozpočtové soustavy na úrovni státu patří:

- veřejné rozpočty, tedy státní rozpočet a rozpočty na jednotlivých úrovních samosprávy (obce a kraje), dále rozpočty veřejnoprávních organizací s právní subjektivitou,
- mimorozpočtové peněžní fondy, na centralizované i decentralizované úrovni (fondy zdravotního pojištění). Každý mimorozpočtový fond je zřizován (případně rušen) samostatným zákonem,
- rozpočty veřejnoprávních neziskových organizací, tedy všech veřejných podniků ve veřejném sektoru.⁹

1.3.1 Příjmy veřejných rozpočtů

Veřejné příjmy především kryjí veškeré veřejné výdaje. Představují vztahy tvorby veřejných rozpočtů nebo i dalších mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě. V rámci rozpočtové politiky tvoří veřejné příjmy rozpočtové omezení, kterému je nutné přizpůsobovat přerozdělování financí mezi subjekty.

Příjmy dělí rozpočtová skladba. Významné je dělení veřejných příjmů na příjmy návratné a nenávratné.

---

⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 72-75. ISBN 978-80-7357-698-1.

⁹ Tamtéž, s. 94-96.

- nenávratné příjmy jsou takové příjmy, které plynou do veřejných rozpočtů nebo do mimorozpočtových fondů. Radíme mezi ně například daně, dávky, poplatky aj.,
- návratné příjmy slouží k udržení účetní bilance, tedy pokud si je subjekt vypůjčí, za určitou dobu je musí také vrátit návratnými finančními prostředky. Může to být například příjem z emise krátkodobých pokladničních poukázek.

Důležité je také členění veřejných příjmů na běžné a kapitálové.

- běžné příjmy se každoročně opakují, ovšem ne ve stejné výši. Patří sem daňové nenávratné příjmy a nedaňové příjmy (může jít o nenávratné) například dary nebo návratné, kam patří krátkodobé úvěry a půjčky,
- kapitálové příjmy se každoročně neopakují, jsou spíše jednorázového charakteru. Nenávratné příjmy jsou například z prodeje státního majetku. Návratné příjmy se získávají při čerpání úvěru, který může mít střednědobý či dlouhodobý charakter.¹⁰

1.3.2 Výdaje veřejných rozpočtů

Veřejné výdaje slouží především pro pokrytí veřejných potřeb. Výdaje představují vztah mezi rozdělením a využitím veřejných rozpočtů v rozpočtové soustavě. Pokrývají činnosti státu a územní samosprávy. Výdaje slouží také jako nástroj pro financování potřeb institucí, které stát a územní samosprávy zřizují v rámci decentralizace moci.

Veřejné výdaje je nutné plánovat na delší časový horizont. S tím souvisí i vydávání veřejných výdajů do projektů a výdajových programů. Ty jsou nástrojem pro zvýšení hospodárnosti a účinnosti veřejných výdajů.

Stěžejním problémem, se kterým se veřejné výdaje potýkají, je stanovení objemu a jejich struktura. Je nutné rozhodnout, na co by měly být vynaloženy a v jaké míře.

---

¹⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 313-317. ISBN 978-80-7357-698-1.

Mezi funkce veřejných výdajů patří:

- alokační, která zabezpečuje veřejné statky pro obyvatelstvo,
- redistribuční, která financuje redistribuční činnost státu. Jedná se o peněžní transfery, například sociální dávky sociálního zabezpečení,
- stabilizační, s cílem ovlivnit agregátní poptávku (nákup zboží a služeb pro veřejný sektor).

Veřejné výdaje se dají členit z mnoha hledisek. Například z hlediska druhového, odvětvového, konsolidačního a odpovědnostního. V rozpočtové soustavě je dělí hlavně rozpočtová skladba.

Z hlediska druhového třídění je dělíme na:

- běžné, ze kterých se financují běžné, každoročně se opakující potřeby v rozpočtovém roce na úrovni státu či rozpočtové soustavy. Týká se to především mandatorních výdajů, které je nutné zabezpečit,
- kapitálové slouží k financování dlouhodobých investičních potřeb. Jsou zpravidla jednorázové a slouží k financování konkrétní investice.

Rozpočtová skladba také umožňuje členit výdaje na návratné a nenávratné. Převážnou část výdajů tvoří ty nenávratné.¹¹

Je nutné zmínit, že veřejný výdaje nepřetržitě rostou a mění se jejich struktura. Je nutné předpokládat, že ovlivňující faktory se budou v příštích letech měnit. Níže vypsání faktory ovlivňují dynamiku růstu veřejných výdajů:

- roste produktivita práce a roste průměrný příjem,
- roste životní úroveň,
- zvyšování nezaměstnanosti zapříčiňuje větší výdaje na podporu v nezaměstnanosti,
- urbanizace zapříčiňuje koncentraci pracujících ve velkých městech,
- technický a technologický pokrok ovlivňuje rostoucí výdaje do vybavení nemocnic, továren aj.,

---

¹¹ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 220-230. ISBN 978-80-7357-698-1.

- inflace a rostoucí ceny vstupů do veřejného sektoru,
- rozpočtové omezení a zvyšování daňového výnosu,
- demonstrační efekt tedy snaha vyrovnat se sousedním zemím,
- vliv elasticity poptávky,
- růst investic v soukromém sektoru,
- politické a sociální vlivy, zejména vládní populismus.¹²

---

¹² PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, s. 237-239. ISBN 978-80-7357-698-1.

2 Neziskové organizace

V ČR jsou veřejné služby neboli statky převážně zajišťovány veřejným sektorem. Ten je provozuje prostřednictvím veřejnoprávních neziskových organizací.

Neziskový veřejný sektor je souborem subjektů, které jsou zakládány za účelem dosažení užitku. Zakladateli jsou veřejné subjekty (státní orgány, města, obce), které do těchto entit vkládají prostředky, aniž by očekávali zisk. Subjekty tvořící neziskový veřejný sektor se nazývají příspěvkové organizace. Oproti tomu neziskový soukromý sektor je souborem subjektů, které jsou zakládány soukromými subjekty, ale také slouží k dosažení užitku. Je zde také možnost podpory z veřejných zdrojů. Pojmy „neziskový sektor“ a „nezisková organizace“ nejsou z hlediska právního zcela opodstatněné a de facto je neupravuje žádný právní předpis. Jde o pojmy tzv. zažité a známé, které používá široká veřejnost. Lze říci, že neziskové organizace jsou právníkou osobou (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, §20 a 21), založenou k poskytování prospěšných služeb, a to zejména v oblastech vzdělávání, zdravotnictví, kultury aj. Konkrétně jde o občanské sdružení, nadace, nadační fondy a obecně prospěšné společnosti.¹³

Neziskové organizace (dále NO) jsou zakládány na formálním principu, mají institucionální strukturu a organizační formu. Zřizují je jednotlivé stupně veřejné správy (respektive její orgány). Jsou zřizovány ke splnění veřejně prospěšných cílů, zabezpečují veřejní statky a služby. V žádném případě nejsou zakládány za účelem podnikání či dosahování zisku. Jejich postavení, činnost a hospodaření upravuje legislativa, konkrétně zákon č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně pozdějších předpisů (tzv. velká rozpočtová pravidla).

Pro neziskové organizace se používají zpravidla tyto charakteristiky:

- typ zřizovatele,
- institucionální hledisko,
- samosprávnost v řízení některých typů organizací,

---

¹³ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. V Praze: Oeconomica, 2009, s. 11-15. ISBN 978-80-245-1650-9.

- nerozdělování případně dosaženého zisku, ale jeho použití pro rozvoj NO,
- využívání i dobrovolnické práce.¹⁴

Početnou skupinu tvoří příspěvkové organizace a organizační složky, kterým se samostatně věnuji níže.

2.1 Historie neziskových organizací

Historii neziskových organizací a území Čech a Moravy lze najít v roce 1918, kdy Československý stát převzal legislativní úpravu pro neziskový sektor z legislativy předešlého státního uskupení, tedy Rakousko-Uherska.

Mezi první zákonnou normu, která umožňovala vznik právnické neziskové osoby, byl Obecní zákoník rakouský, který byl vydán v roce 1811.

Blízkou roli dnešním nestátním neziskovým organizacím hrály právnické osoby ve formě nadací, fondů a ústavů.

Zatímco nadace byly považovány za právnické osoby soukromého práva, tak fondy a ústavy představovaly zařízení veřejné správy. Ve vývoji společenského života zaujímalo velmi důležitou roli, neboť prostřednictvím nich docházelo k přerozdělování veřejných financí na specifické účely neziskového sektoru. Lze zde tedy vidět určitý zárodek organizačních složek státu a příspěvkových organizací, o kterých podrobněji píší v kapitolách 2.2 a 2.3.

Dále v historickém kontextu mluvíme spíše o neziskových organizacích, mezi které řadíme například studentské spolky a dobrovolnické organizace.

Po roce 1918 a vzniku Československa dochází k otevření prostoru pro svobodnou činnost, tedy i výše zmíněných dobrovolnických iniciativ v oblasti zdravotní a sociální péče, kultury, sportu, vzdělávání, ale také vznik nových politických stran aj.

Po převratu v roce 1948 dochází k utlumení činnosti dobrovolné spolkové činnosti, která je nahrazena státními rozpočtovými a příspěvkovými organizacemi, které poskytovaly veřejně prospěšné služby. I zde můžeme vidět

---

¹⁴ PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 270-285. ISBN 978-80-7598-209-4.

zárodky organizačních složek státu a příspěvkových organizací. Dochází zde k centralizaci poskytovaných služeb, které v jisté formě můžeme najít i dnes.

Po Sametové revoluci v roce 1989 dochází opět k obnovení organizací s tou komplikací, že se musí přizpůsobit tržním podmínkám.¹⁵

2.2 Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace (dále PO) jsou organizace, které mají samostatnou právní subjektivitu (neboli právní osobnost, což znamená způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti¹⁶) a mohou vstupovat do právních vztahů (jedná se o společenský vztah mezi nejméně dvěma konkrétně určenými právními subjekty, upravený právními normami¹⁷). Jejich zřizování, postavení a hospodaření je upraveno v zákoně o rozpočtových pravidlech.¹⁸

Zabývají se veřejně prospěšnými činnostmi v oblasti vzdělávání, zdravotnictví, sociálních služeb, kultury aj. na celostátní či územní úrovni. V současné době dochází ke snižování počtu PO a jejich převádění na jinou právní formu, avšak nadále tvoří až 80% právních forem ve školství.¹⁹

Stát či územně samosprávné celky zřizují příspěvkové organizace pro činnosti, které patří do jejich působnosti a jsou zpravidla neziskové. Zřizovatel (tedy územně samosprávný celek nebo stát) vydá o zřízení zřizovací listinu, která musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele,
- název, sídlo příspěvkové organizace a identifikační číslo osoby poskytnuté správcem základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci,

---

¹⁵ ŠKARABELOVÁ, Simona. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, s. 13-15. ISBN 80-210-3031-3.

¹⁶ Zákon č.89/2012Sb., Občanský zákoník, v §15 odst. 1.

¹⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). 2021, s. 157. ISBN 978-80-7380-838-9.

¹⁸ PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 289. ISBN 978-80-7598-209-4.

¹⁹ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

- označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se PO předává k hospodaření,
- vymezení práv, která organizaci umožní nakládat se svěřeným majetkem tak, aby mohla plnit hlavní účel, k jemuž byla zřízena,
- okruhy doplňkové činnosti navazující na hlavní účel PO,
- vymezení doby, na kterou je organizace zřízena.

Příspěvková organizace hospodaří se svěřeným majetkem v rozsahu stanovém zřizovací listinou.²⁰

Hospodaření příspěvkové organizace je upraveno v zákoně č.218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Dle § 53, odstavce 1 tohoto zákona, příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými hlavní činností a s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu pouze v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Dále mezi peněžní prostředky PO můžeme řadit jejich fondy, dary od fyzických či právnických osob, peněžité prostředky ze zahraničí a s prostředky poskytnutými z rozpočtů územně samosprávných celků a státních fondů.

Ze státního rozpočtu se dle § 7, odstavce 1 tohoto zákona, hradí výdaje na činnost příspěvkových organizací, kterými jsou příspěvky na provoz, dotace na financování programů a akcí aj.

Dále dle § 53, odstavce 2 tohoto zákona, se PO řídí jejím rozpočtem, který po zahrnutí příspěvku ze státního rozpočtu musí být sestaven a vyrovnaný.

---

²⁰ Zákon č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, § 27.

Příspěvková organizace dle §56, odstavce 1, tvoří tyto peněžní fondy:

- rezervní fond,
- fond reprodukce majetku,
- fond odměn,
- fond kulturních a sociálních potřeb.

Příspěvková organizace, která porušila rozpočtovou kázeň (tzn. neoprávněné použití nebo zadržetí peněžních prostředků, neprovedení odvodu či neprovedení odvodu stanovené zřizovatelem), je dle § 44a, odstavce 1 tohoto zákona, povinna provést prostřednictvím místně příslušného finančního úřadu odvod za porušení rozpočtové kázně do státního rozpočtu, státního fondu, státních finančních aktiv, Národního fondu či svého rezervního fondu dle jednotlivých porušení.

Příspěvkové organizace poskytují některé služby zcela zdarma. Takové služby poté hradí stát nebo zřizovatel. Také mohou poskytovat služby za nižší dotované ceny.

Odlišnosti jednotlivých příspěvkových organizací vychází z titulu zřizovatele, tedy státu či územně samosprávného celku. Pro přiblížení odlišností jsem níže sestavila tabulku, která tyto odlišnosti odděluje.

2.3 Organizační složky státu

Organizační složky státu (dále jen OSS) jsou zřizovány státem a územní samosprávou. Jejich činnosti jsou velmi různorodé. Hlavním úkolem je zabezpečit základní funkce státu, to znamená moc zákonodárnou, soudní nebo výkonnou na daném území. Tyto organizace odpovídají za poskytování určitého statku jako celku (například vnitřní bezpečnosti, vzdělání aj.) na netržní bázi.

Organizační složkou státu jsou ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo zákon č.

219/2000Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu.²¹ Jsou zřizovány zákonem č. 2/1969Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy nebo orgánem státní správy, především ministerstev. Zakladatelem a vlastníkem těchto složek je tedy stát. Příslušné organizace nemohou být zřízeny soukromou osobou, nedisponují vlastním majetkem, ale hospodaří s majetkem státu. Také nemají právní subjektivitu, tedy nemohou samostatně nabývat práv či zavazovat se.²²

K plnění úkolů v rámci své působnosti může podle zákona č. 219/2000Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, stát zřídit ministerstvo. Pro tyto účely zřizovatel použije majetek státu, se kterým je příslušný hospodařit on sám anebo jiná organizační složka jím zřízená. Ke zřízení organizační složky je třeba předchozího souhlasu Ministerstva financí. Takto zřízená organizační složka je účetní jednotkou.²³

Dále, dle §25 Hospodaření organizačních složek, odstavce 1 tohoto zákona má územní samosprávný celek ve svém rozpočtu obsaženy veškeré příjmy a výdaje svých OSS. Tedy její rozpočet je i součástí rozpočtu jejího zřizovatele. Rozpočet OSS je součástí rozpočtu správce kapitoly, který organizační složku zřídil. Samostatní správci kapitol jsou taktéž organizačními složkami.²⁴

Také dle §25, odstavce 2, zákona č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, dává územně samosprávný celek OSS oprávnění k dispozicím s rozpočtem OSS jednak svému úřadu, jednak také podle potřeby odpovědnému vedoucímu organizační složky.

---

²¹ Zákon č. 219/2000Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, § 3, odst. 1.

²² RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

²³ Zákon č. 219/2000Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, § 4, odst. 1.

²⁴ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

Dále dle odstavce 3 tohoto zákona přenáší zřizovatel na OSS oprávnění disponovat jen s takovými peněžními prostředky, které souvisejí s běžnou a pravidelnou činností. Pokud organizační složka vykazuje příjmy v rámci svých činností, nejedná se o její vlastní příjmy, ale o příjmy státního rozpočtu. Totéž platí i pro výdaje. Příjmy a výdaje OSS je nutné přerozdělit na příjmy, které náleží do veřejných rozpočtů (například daně) a příjmy, které považujeme za poplatky za službu. U výdajů je to tak, že na jedné straně jsou výdaje na chod samotné organizace (například platy zaměstnanců) a výdaje, které organizace přerozděluje (například dotace na sociální služby neziskových organizací).²⁵

Dle §26 Zřizovací listina organizačních složek musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele,
- název a sídlo organizační složky,
- vymezení účelu a tomu odpovídající předmět činnosti,
- označení oprávněných osob,
- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, pokud se OSS předává do správy a k jejímu vlastnímu hospodářskému využití,
- vymezení majetkových práv,
- okruh příjmů a výdajů zřizovatel souvisejících s činností OSS,
- způsob vedení odděleného účetnictví,
- vymezení doby, na kterou je OS zřízena.

Organizační složka státu hospodaří dle zákona 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých zákonů (rozpočtová pravidla) a § 45, odst. 1, s prostředky státního rozpočtu, které jí stanoví správce kapitoly, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, minimálně v rozsahu členění závazných ukazatelů daných zákonem o státním rozpočtu. Její příjmy a výdaje musejí úzce souviset pouze s činností, která je uvedena ve zřizovací listině organizační složky. Dále dle odst. 2 stejného zákona je OSS povinna dbát na to, aby dosahovala příjmů stanovených rozpočtem a plnila určené úkoly nejehospodárnější způsobem. Také dle odst. 3 hospodaří s mimorozpočtovými zdroji, kterými jsou prostředky fondů

---

²⁵ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

OSS, zisk získaný hospodářskou činností vykonávanou na základě zvláštního zákona, peněžité dary a jiné prostředky poskytnuté ze zahraničí.

Organizační složka státu, která porušila rozpočtovou kázeň, je povinna provést prostřednictvím místně příslušného finančního úřadu odvod za porušení kázně dle §44a, odst. 1, písm. a), b), c) a d) do státního rozpočtu, státního fondu, státních finančních aktiv, Národního fondu či svého rezervního fondu za podmínek dle výše zmíněných paragrafů zákona 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Organizační složka státu vytváří rezervní fond, fond kulturních a sociálních služeb. Do rezervního fondu řadíme prostředky ze zahraničí, peněžní dary, příjmy z prodeje majetku nabytého darem nebo dědictvím, převedené nevyčerpané výdaje z předchozího roku. Prostředky z toho fondu lze využít pouze účelově nebo na úhradu provozních potřeb. Fond kulturních a sociálních služeb je tvořen z rozpočtu OSS a je určen jako podíl výdajů na platy, mzdy a odměny.²⁶

2.4 Odlišnosti entit

Pro odlišení příspěvkových organizací a organizačních složek státu jsem se rozhodla zpracovat tabulku, které přehledně zobrazí odlišnosti obou entit.

Pro toto srovnání vycházím ze zákona č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) a jednotlivých kapitol výše.

---

²⁶ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3

Tabulka 1 – Odlišení organizačních složek státu a příspěvkových organizací

	Organizační složka státu	Příspěvková organizace
Právní subjektivita	Ne	Ano
Hospodaření	Společné se zřizovatelem	Vlastní
Finanční prostředky	Společné se zřizovatelem	I vlastní finanční prostředky z vlastní činnosti
Povinné zřizování ze zákona	Ne	Ne
Činnost	Výkon samostatné působnosti státu, obcí, krajů	Kulturní, vzdělávací a jiná centra

Zdroj:²⁷

Souhrnně, organizační složky státu si zřizuje stát, kraje či obce za účelem výkonu samostatné působnosti jednotlivého celku. Pracovníci těchto složek jsou zaměstnanci zřizovatele. Hospodaří s finančními prostředky, které jim poskytne zřizovatel na její běžnou a pravidelnou činnosti. Avšak příspěvková organizace pro své zřízení potřebuje zřizovatele, který jim poskytne příspěvek na provoz. Také může získávat finanční prostředky z vlastní činnosti, prostředky z rozpočtu zřizovatele, ze svých peněžních fondů, dary od fyzických a právnických osob včetně prostředků z Národního fondu a ze zahraničí.

Pokud by existovaly organizační složky státu a příspěvkové organizace na bázi příspěvků, měly by všechny subjekty status právního subjektu, včetně práv. Naopak pokud by fungovaly na bázi organizačních složek, byly by přímo financovány, řízeny a obsazovány státem a také jejich kontrola by byla prováděna státem či státními zástupci.

2.5 Začlenění OSS a PO v rámci veřejného sektoru

Národní hospodářství lze dělit dle několika kritérií. Například podle kritéria vlastnictví, způsobu financování či odvětví a prostoru. Pro tuto práci bude přínosné vyzdvihnout kritérium financování, které lze vidět na obrázku níže.

²⁷ RYLKOVÁ, Žaneta. Řízení provozu příspěvkových organizací. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3

Obrázek 1 – Členění národního hospodářství z hlediska kritéria financování

Kritérium financování má pro veřejný sektor důležitý význam z hlediska přerozdělovacích procesů a člení se na sektor ziskový, neboli tržní, a sektor neziskový.

Do neziskového sektoru právě řadíme organizační složky státu či příspěvkové organizace protože jejich cílem není tvorba zisku, nýbrž produkce užitku. Veřejný sektor je převážně financován z veřejných rozpočtů (státních, územních, municipálních) či prostřednictvím nadačních fondů, sponzorských od konkrétních fyzických či právnických osob.²⁹

2.6 Komparace ostatních neziskových organizací s PO a OSS

Organizace v neziskovém sektoru můžeme dle Rekořníka rozdělit do 5 ti skupin:

- Neziskové organizace vzájemně prospěšné, např. Česká advokátní komora,
- neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné, např. nadace,
- neziskové veřejnoprávní organizace typu organizačních složek a příspěvkových organizací státu a územně samosprávných celků, např. Ministerstvo financí,
- neziskové ostatní veřejnoprávní organizace, např. Česká národní banka,

²⁸ STRECKOVÁ, Yvonne a Ivan MALÝ. *Veřejná ekonomie: pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. Business books (Computer Press). ISBN 80-7226-112-6.

²⁹ ŠÁŠOVÁ, Alena. *Účetní a daňová specifika hospodaření vybrané příspěvkové organizace*. Plzeň, 2013. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Ekonomická fakulta, s. 12-14, Vedoucí bakalářské práce Jitka Singerová.

- neziskové soukromoprávní organizace typu obchodních společností a jim podobných, např. družstvo.

Odlišnosti mezi jednotlivými typy neziskových organizací a PO a OSS můžeme sledovat ve formě závislosti na státu. Zatímco PO a OSS jsou zcela podřízeny státu či územně samosprávným celkům, které je zřídily, neziskové organizace, které nebyly zřízeny tímto způsobem, mohou například užívat finančních prostředků, které pochází z jejich soukromých zdrojů. Dále PO a OSS jsou zřizovány především za výkonem veřejné správy, zatímco nestátní neziskové organizace se zakládají například za účelem podpory vybraných komunit, životního prostředí či jiného cíle, který si samy stanoví. Cílem PO a OSS je tedy poskytování veřejných služeb. V druhém případě se také může jednat o poskytování veřejných služeb, avšak jiným způsobem, například podporou pro sociálně slabé formou darů aj. Také je nutné zmínit, že PO a OSS mají stanovený rozpočet, který musí schválit jejich zřizovatel. Naopak spolky pracují se svými prostředky, které svou činností získají či žádají stát o dotace, které jim jsou poskytnuty za jistých podmínek.³⁰

2.7 Vztah příspěvkových organizací a organizačních složek státu ke státnímu rozpočtu

Dle zákon číslo 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), § 7 Výdaje státního rozpočtu, se ze státního rozpočtu hradí výdaje na činnost organizačních složek státu a příspěvkových organizací v jejich působnosti, kterými jsou například příspěvky na provoz, dotace na financování programů a akcí, dotace na úhradu provozních výdajů z rozpočtu Evropské unie a dotace na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv, na základě kterých jsou České republice svěřeny peněžní finanční prostředky.

Dále je nutné zmínit, že příspěvkové organizace a organizační složky státu tvoří tzv. quasi-mandatovní výdaje státního rozpočtu. Tedy výdaje, které nejsou přímo

---

³⁰ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

stanoveny zákonem, ale jsou považovány za nezbytné. Jejich cílem je zajistit chod státu. Patří sem například platy zaměstnanců a pracovníků těchto složek. Tyto výdaje v roce 2021 tvořily v rámci státního rozpočtu 371,7 mld. Kč, tzn. 19,7 % celkových výdajů státního rozpočtu.³¹

Podle druhů výdajů státního rozpočtu v roce 2021 tvořily neinvestiční transfery³² pro příspěvkové a podobné organizace 77,5 mld. Kč, tj. 4,1% na celkových výdajích státního rozpočtu.³³

Pokud se podíváme na výdaje jednotlivých správců kapitol, ministerstva jakožto organizační složky státu, začínají na částkách od 8 mld. Kč (zaokrouhleně), například Ministerstva zahraničních věcí, až do 714 mld. Kč a to u Ministerstva práce a sociálních věcí za rok 2021.

Z tohoto faktu usuzuji, že organizační složky státu mají velký podíl na výdajích státního rozpočtu, jelikož bez nich by nebylo možné poskytovat některé služby občanům (například dávky sociálního zabezpečení, nyní v době pandemie covidu 19 příspěvky na platy zaměstnanců aj.)

Příspěvkové organizace zřizované územně samosprávnými celky hospodaří s peněžními prostředky, které jim poskytne zřizovatel na jejich běžnou činnost. Příjmy, které má obec ze státního rozpočtu tvoří převážně daně. Prerozdělení určuje tzv. rozpočtové určení daní dle zákona č. 243/2000Sb., o rozpočtovém určení výnosů, některých daní územně samosprávným celkům a některým státním fondům. Radíme sem například daň z přidané hodnoty, daň z nemovitých věcí aj.³⁴

---

³¹ Státní rozpočet v kostce: informační příručka Ministerstva financí České republiky. Praha: Ministerstvo financí, 2014-, s. 22. ISBN 978-80-7586-045-3.

³² Neinvestiční transfer = poskytnutí peněžních prostředků neinvestiční povahy.

³³ Státní rozpočet v kostce: informační příručka Ministerstva financí České republiky. Praha: Ministerstvo financí, 2014-, s. 24. ISBN 978-80-7586-045-3.

³⁴ Tamtéž, s. 44-45.

2.8 Problematika schvalování rozpočtu PO a OSS

Pokud se chceme zabývat problematikou schvalování rozpočtů příspěvkových organizací a organizačních složek státu, je nutné se nejdříve podívat na schvalování rozpočtů státu či územně samosprávných celků, kteří jsou zřizovateli těchto složek.

Rozpočet organizační složky státu zahrnuje pouze příjmy a výdaje, které souvisí s její činností. Pokud organizační složka dosahuje svých příjmů, nejedná se o vlastní příjmy, ale příjmy státního rozpočtu. Tedy i výdaje OSS jsou výdaji státního rozpočtu. Rozpočet OSS je stanoven na základě rozpočtu z předchozího roku, kde se daný rozpočet upravuje o přírůstek. Pro Českou republiku je typická tzv. přírůstková neboli indexová metoda.³⁵ Pokud se zaměříme na schvalování rozpočtu ministerstev, které patří do OSS, je nutné, aby byl rozpočet schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, který jim předloží k projednání vláda na základě usnesení. Problematické zde může tedy být vrácení návrhu k přepracování vládě. Pokud je rozpočet schválen, vychází pak ve formě zákona společně s ostatními rozpočty jednotlivých kapitol (například rozpočet Ministerstva financí, Českého telekomunikačního úřadu aj.).³⁶

Rozpočet příspěvkové organizace státu je sestavován na základě finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Rozpočet tedy schvaluje zřizovatel PO. Na rozdíl od OSS jsou příjmy příspěvkové organizace za poskytování statků jejími vlastními příjmy. Avšak vlastní příjmy nemusí pokrýt výdaje související s hlavní činností. Rozdíl mezi příjmy a výdaji je poté financován z tzv. příspěvku na provoz ze státního rozpočtu. Rozpočet PO je sestavován vyrovnaný.³⁷

---

³⁵ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

³⁶ Zákon č. 600/2020Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

³⁷ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

3 Praktické příklady příspěvkových organizací a organizačních složek státu

3.1 Příspěvkové organizace v oblasti školství

Příspěvkové organizace, kterých je mnoho, působí v oblasti školství na základě zákona č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Školství, které je zřízeno na regionální úrovni, jsou především právnické osoby, které poskytují žákům, studentům a dětem vzdělání a školské služby s tímto spojené. Všechny tyto služby poskytují dle zákona č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon).

Dle Listiny základních práv a svobod je definována základní školní docházka pro každého jedince. Článek č. 33, Hlavy čtvrté, Hospodářská, sociální a kulturní práva jedná o povinné školní docházce pro každého, dále, že občané mají právo na bezplatné základní vzdělání v základních a středních školách podle jeho schopností.³⁸

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vede Rejstřík škol a školských zařízení všech zřizovatelů dle školského zákona. Prostřednictvím státního rozpočtu jsou všem těmto zařízením poskytovány prostředky na jejich chod.³⁹

Jelikož jsou finanční prostředky pro školství součástí veřejných financí, je jedním ze základních nástrojů řízení v systému rozpočtování využití závazných limitů a normativů, které stanovuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT). Tyto prostředky MŠMT rozepisuje jednotlivým krajům na zajištění škol, které zřizují kraje a obce. Z těchto prostředků jsou hrazeny například platy a náhrady platů, mzdy a náhrady mezd, pojistné na sociální zabezpečení, všeobecné zdravotní pojištění, nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou nebo další vzdělávání pedagogických pracovníků.⁴⁰

---

³⁸ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

³⁹ RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.

⁴⁰ PUCHINGER, Zdeněk. *Financování školy: vybrané kapitoly pro regionální školy: studijní text pro distanční studium*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 44. ISBN 978-80-244-2591-7.

Rozpis rozpočtu přímých výdajů státního rozpočtu pro jednotlivé školy a školská zařízení (pouze pro ty, která jsou zařazena do školského rejstříku) provádí krajský úřad na základě krajských normativ.⁴¹ Příděl finančních prostředků pro jednotlivé školy a školská zařízení je stanoven na základě těchto ukazatelů:

- *Průměrný počet jednotek výkonů připadajících na jeden plný pracovní úvazek pedagogického pracovníka (Np), který stanoví na základě tohoto vztahu:*

$$Np = (\check{Z}xVP) / H$$

Ž ... průměrný počet dětí, žáků nebo studentů ve třídách a skupinách v kraji

H ... průměrný počet vyučovaných hodin ve třídě za týden vyplývajících ze schválených učebních dokumentů včetně nezbytného dělení tříd a skupin

VP ... průměrný počet hodin týdenní vyučovací povinnosti pedagogického zaměstnance se započtením úvazků ředitele, zástupců ředitele a dalších pedagogických zaměstnanců podle příslušných předpisů

- *Průměrný počet jednotek výkonů připadajících na jeden plný pracovní úvazek ostatního zaměstnance (No) a průměrná roční výše ostatních neinvestičních výdajů připadajících na jednotku výkonu (ONIV), které stanoví krajský úřad z průměrných hodnot dosažených v jednotlivých druzích a typech škol, studijních oborech škol v územní působnosti kraje v uplynulém kalendářním roce.*
- *Průměrná měsíční výše platu pedagogických a ostatních zaměstnanců, a to výše nárokovaných i nenárokovaných složek platů. Průměrná výše nárokovaných složek platů pedagogických (K1) a ostatních zaměstnanců (K3) se stanoví z průměrné měsíční výše tarifních platů, náhrad za dovolenou a dalších složek, dosažených v rámci kraje. Dále musí být hodnota navýšena v závislosti na vládních nařízeních. Průměrná výše nenárokovaných složek platů pedagogických (K2) a ostatních (K4) se stanoví z průměrné měsíční výše osobních příplatků a odměn dosažené*

---

⁴¹ PUCHINGER, Zdeněk. *Financování školy: vybrané kapitoly pro regionální školy: studijní text pro distanční studium*. 2., upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010, s. 48. ISBN 978-80-244-2591-7.

v jednotlivých druzích a typech škol v kraji v uplynulém kalendářním roce.⁴² Krajský normativ neinvestičních výdajů se z uvedených ukazatelů stanoví na jednotlivé druhy a typy škol, studijní a učební obory i formy studia škol na základě:

$$1/Np \times 12 \times 1,36x (K1 + K2) + 1/No \times 12 \times 1,36 \times (K3 + K4 + ONIV)$$

kde číslo 12 vyjadřuje počet měsíců v roce a 1,36=136% z toho 100% jsou vyplacené mzdy, 34% odvody na sociální a zdravotní zajištění, a 2% odvod do Fondu kulturních a sociálních potřeb.⁴³

Republikové normativy jsou stanoveny pro pět základních kategorií. Tyto normativy jsou uveřejňovány v souladu s ustanovením §161 odstavce 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Níže přikládám tabulku republikových normativ škol a školských zařízení zřizovaných územně samosprávnými celky na rok 2019 (pozn. tabulka slouží pouze pro přehled, nikoliv pro výpočty aktuálních normativ).

Tabulka 2 – Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2019

Věková kategorie	NIV celkem Kč/žáka	MP celkem vč. odvodů Kč/žáka	MPP celkem vč. odvodů Kč/žáka	MPN celkem vč. odvodů Kč/žáka	ONIV celkem Kč/žáka	Zam z./1000 ž.
3-5 let	58 191	57 650	44 763	12 887	541	126,488
6-14 let	74 069	72 933	60 862	12 071	1 136	127,848
15-18 let	86 461	85 344	69 182	16 162	1 117	144,227
19-21 let	73 986	73 286	61 064	12 222	700	127,613
KZÚV	352 778	350 278	257 964	92 314	2 500	693,459

Zdroj:⁴⁴

⁴² JAKUBCOVÁ, Barbora. *Financování základná školy jako příspěvkové organizace*. České Budějovice, 2019. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, Vedoucí práce Marie Vejsadová Dryjová.

⁴³ Tamtéž, s. 32.

⁴⁴ Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2019. MŠMT ČR [online]. ©2013 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-10>

Pro potřeby své práce jsem si vybrala konkrétní základní školu, kterou popisuji níže.

3.2 ZŠ a MŠ Na Balabence

Základní školu nalezneme v prostředí klidného parku nedaleko od Balabenky, na které se sbíhají hranice Prahy 9 a 8. Budova základní školy se nachází na území devátého městského obvodu. Od roku 2011 se v přízemí nové budovy nachází mateřská škola a dvě přípravné třídy pro předškolní děti.⁴⁵

Předmětem činnosti je dle obchodního rejstříku, do kterého byla škola zapsána 1. ledna 1995, poskytování základního vzdělání podle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, dále zajištění závodního stravování pro žáky a zaměstnance, provoz školní jídelny a kuchyně a také poskytování předškolního vzdělání podle ustanovení školského zákona.

Ředitelem je nyní Mgr. Michal Vítek, ve funkci od 1. září 2019. Od 1. 9. 2016 se škola řídí vzdělávacím programem Škola-klíč k budoucnosti. Ve školním roce základní škola měla 29 tříd a k 30. 6. 2021 bylo ve škole celkem 690 žáků a 28 v přípravných třídách. Dále k 30. 6. 2021 působilo ve škole celkem 75 pracovníků, z toho 53 pedagogických a 22 nepedagogických.⁴⁶

Obrázek 2 – ZŠ a MŠ na Balabence

Zdroj:⁴⁷

⁴⁵ Základní informace. ZŠ a MŠ Na Balabence [online]. [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.zsbalabenska.cz/o-skole/zakladni-informace-2/>

⁴⁶ Základní škola a Mateřská škola Na Balabence. Výroční zpráva o činnosti základní školy ve školním roce 2020/2021, Na Balabence 800, Praha 9 – Libeň, 11. 10. 2021.

⁴⁷ Základní informace. ZŠ a MŠ Na Balabence [online]. [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.zsbalabenska.cz/o-skole/zakladni-informace-2/>

Základní škola byla otevřena dne 29. srpna 1959. Ke slavnostnímu otevření došlo během slavností 15. výročí Slovenského národního povstání, a proto škola tehdy dostala název Základní škola Slovenského národního povstání. Tehdy se v blízkosti školy nacházel plynojem v Podvinní a také lihovar. Většina současné zástavby byla dostavěna až v následujících letech.

V prvním školním roce 1959-1960 byl ředitelem školy Jaroslav Svoboda, zástupci ředitele byli Františka Bártů a Jarmila Vokálová. Celkem bylo v prvním školním roce otevřeno 23 tříd. V době svého otevření neměla škola žádnou z tělocvičen.

Ve školním roce 1962-1963 dosáhla škola svého maxima a bylo zde zaspáno 1051 žáků (29 tříd).

Jelikož byla škola nazvána Základní školou Slovenského národního povstání, v její budově byla 6. 11. 1972 otevřena Pamětní síň SNP, ve které byly k vidění materiály tykající se Slovenského národního povstání-dokumenty i zbraně.⁴⁸

Od roku 1972 až do roku 2006 nemá škola příliš mnoho záznamů z důvodu nepečlivého zapisování do školní kroniky či z důvodu ztráty materiálů.

Od roku 2006 se škola věnuje především vylepšení jejího zevnějšku a prostředí uvnitř školy, které je důležité pro zázemí žáků, učitelů a jiného personálu, a jejich spokojenost. Jednalo se především o opravu oplocení, omítky či výměna podlahových krytin. Od školního roku 2007/2008 se ve škole začalo vyučovat dle učebního plánu *Škola-klíč k budoucnosti*. Konkrétně v 1. a 6. ročnících. Škola se také snažila dodržovat veškeré hygienické vyhlášky, kdy ve školním roce 2007/2008 byla škola povinna vyměnit světla. Od začátku školního roku 2008/2009 pokračovalo rozšiřování nového učebního plánu do 2. a 7. tříd. V tomto školním roce se také škola zaměřila na rozšíření multimediálního zázemí školy zakoupením interaktivní tabule, dataprojektoru a počítače. Škola také prošla mnoha kontrolami ze strany České školní inspekce (ČŠI), která se zaměřovala především na dodržování metodik a fungování učebního plánu

---

⁴⁸ Historie školy. *ZŠ a MŠ Na Balabence* [online]. ©2022 [cit. 2021-10-22]. Dostupné z: <https://www.zsbalabenka.cz/o-skole/historie-skoly/>

Škola-klíč k budoucnosti. Dle slov tamějšího ředitele, byla kontrola v pořádku a ČŠI byla spokojena. V roce 2009/2010 škola oddělila část své budovy pro zřízení mateřského centra Knoflík, který byl základem pro prostory mateřské školy. Díky spolupráci s fotbalovým klubem METEOR Praha mohla škola poskytovat sportovně nadaným žákům speciální sportovní třídy, díky kterým byla škola v roce 2010 zařazena do projektu podpory rozvoje sportovních tříd Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Také od školního roku 2010/2011 se již téměř ve všech třídách kromě pátých ročníků vyučovalo dle výše zmíněného učebního plánu. V roce 2012 škola otevřela dvě přípravné třídy. Na jejich přípravu se škola připravovala již v předešlém roce nákupem nábytku, potřebných oprav či rozšířením internetového připojení přes síť LAN. Od července 2012 ve škole probíhali přípravy na otevření mateřské školy. Během podzimu se připravovalo zázemí a probíhali stavební práce a v zimě se nakupoval nábytek a jiné vybavení. V únoru 2013 se mateřská škola slavnostně otevřela, kdy k zápisu do MŠ dorazilo 133 rodičů, a kapacita MŠ tvořila 52 dětí. Od 1. 9. 2013 došlo ze strany MŠMT k opatření, které na základních školách nařizuje výuku druhého cizího jazyka, nové standardy ve výuce českého jazyka, matematiky a anglického jazyka, úpravy v učivu matematiky, zařazení finanční gramotnosti do studijních plánů či zařazení dopravní výchovy aj. Škola tedy musela poupravit svůj učební plán *Škola-klíč k budoucnosti*. Od školního roku 2013/2014 se staly součástí školy i dvě přípravné třídy a dvě třídy mateřské školy. V přípravných třídách se vyučuje dle učebního plánu *Pohádkový klíček ke škole*. S přibývajícím počtem cizinců, kteří základní školu navštěvovali, začala škola klást důraz na multikulturní výchovu a inkluzi těchto žáků mezi vrstevníky. V roce 2015/2016 tvořili cizinci ve škole 18% žáků. V dalších letech došlo k výraznému zvýšení počtu žáků, kteří základní školu navštěvovali. Ve školním roce 2016/2017 se zde objevovaly i čtyři paralelní ročníky. Po uzavření školy v březnu 2019 se zaměstnanci školy zaměřili na metody a formy výuky online, zapojení do digitalizace učebního procesu aj. Dle slov ředitele školy se učitelé s výukou online ztotožnili a v dalších měsících jim nedělala největší problém. V roce 2019 také došlo k obnově vedení školy a pro komunikaci s rodiči se škola rozhodla využít program Bakaláři. Jak jsem výše zmiňovala, díky zvyšování počtu žáků navštěvujících základní školu, byla škola nucena ve školním roce

2020/2021 začít s výstavbou nové moderní tělocvičny a bývalé dvě tělocvičny představit na pět tříd I. stupně. Závěrem, dle slov ředitele školy, se základní škole daří a do budoucna mají v plánu další modernizace či rozšiřování kapacit. Tento fakt lze potvrdit i přibývajícím zájmem o studium na této základní škole ze stran rodičů.⁴⁹

3.3 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Jako příklad organizační složky státu jsem si vybrala Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT), jelikož je úzce spjata se základními školou, kterou popisuji v kapitole 3. 2. MŠMT je ústředním správním orgánem státní správy pro předškolní zařízení, školská zařízení, základní školy, střední školy a vysoké školy, pro vědní politiku, výzkum a vývoj, včetně mezinárodní spolupráce v této oblasti, a pro vědecké hodnosti, pro státní péči o děti, mládež a tělesnou výchovu.⁵⁰

Dále MŠMT koordinuje činnost ministerstev, jiných ústředních orgánů státní správy a profesních komor v oblasti systému uznávání odborné kvalifikace podle zvláštního zákona č. 18/2004Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace) a v oblasti získávání kvalifikací v systému dalšího vzdělávání dle zvláštního předpisu, zákona č. 179/2006Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).⁵¹

3.3.1 Historie MŠMT

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy bylo zřízeno nejvyšším rozhodnutím č. LXXI/34 Sb. že dne 23. března 1848 a sídlilo ve Vídni, kde jeho působnost byla na území celé monarchie.

---

⁴⁹ Základní škola a Mateřská škola Na Balabence. *Výroční zpráva o činnosti základní školy ve školním roce 2020/2021*, Na Balabence 800, Praha 9 – Libeň, 11. 10. 2021.

⁵⁰ Zákon č. 2/1969Sb., zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, § 7, odst. 1.

⁵¹ Zákon č. 2/1969Sb., zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, § 7, odst. 2.

Za takzvaného předchůdce MŠMT lze považovat *Studijní dvorskou komisi (Studienhofkommission)* ve Vídni, kterou zřídila tehdejší císařovna Marie Terezie v roce 1759. Do té doby bylo školství řízeno superintendenty. Původními názvy tohoto ministerstva bylo *Ministerstvo veřejného vyučování (Ministerium des öffentliche Unterrichtes)* a poté *Ministerstvo kultu a vyučování (Ministerium ür Cultus und Unterricht)*.

Prvním ministrem se stal *Franz von Sommaruga*. Tehdejší ministr vnitra *Pillersdorf* byl pověřený sestavením vlády a ministerské křeslo nabídl Františku Palackému.

Po dvanácti letech bylo *Ministerstvo kultu a vyučování* v roce 1860 zrušeno a nahrazeno *Státním ministerstvem*. Následně v roce 1867 bylo obnoveno, ale pouze pro předlitavské země Habsburské monarchie. Tímto aktem došlo ke konstituování nejvyšší instance školské správy v našich zemích. Tomuto ministerstvu náležela nejvyšší správa školství a dozor nad ním. Od roku 1868 byla vykonávána trojstupňovitým systémem školských rad (zemských, okresních a místních školních rad). Takto veškerá ministerstva platila až do rozpadu Rakousko-Uherska v roce 1918.

Tzv. recepčním zákonem převzala nově vzniklá Československá republika dne 28. října 1918 celý právní řád a právní systém rakousko-uherské monarchie pro české země, a to včetně všech ministerstev.

Dne 2. listopadu 1918 byl zřízen *Úřad pro správu vyučování a národní osvětu*, kdy se brzy poté začaly používat názvy ministerstva a ustálil se název *Ministerstvo školství a národní osvěty*.

Definitivní správu nad školstvím upravil zákon č. 292/1920Sb., kde se psalo: „*Státu přísluší nejvyšší správa veškerého vychování a vyučování a dozor k němu. Správu tu vykonává stát ministerstvem školství a národní osvěty*“, praví se v § 1 tohoto zákona. Kompetence ministerstva školství byly rozsáhlé. Do jeho působnosti příslušely veškeré školské záležitosti, připravovalo vládní osnovy zákonů, vydávalo všeobecné směrnice, rozhodovalo o rozpočtu resortu školství a vydávalo zkušební řády. Základem organizace bylo osm odborů (například národní školství, střední školství a odborné školství či vysoké školy).

Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava 15. března 1939 byly záležitosti školství podřízené Velkoněmecké říši. Ministerstvo se stalo nástrojem pro prosazování nacistické germanizační a odnárodňovací politiky v českém školství, která směřovala k jeho postupné likvidaci. V jeho čele stál *Emanuel Moravec*.⁵² Během této okupace byly zrušeny zemské školní rady. Naproti tomu na druhé straně vzniklo v československém zahraničním exilu paralela pro zachování Československa v předmnichovských hranicích, kde do čela *Ministerstva školství a národní osvěty* byl pověřen *Juraj Slavík*.⁵³

Na území osvobozeného Československa byla Ústavním dekretem prezidenta republiky č. 1/1945 Sb., o nové organizaci vlády a ministerstev obnovena činnost nejvyšší instance školské správy-*Ministerstvo školství a osvěty*. Po roce 1948 došlo k nejvýznamnějším změnám v oblasti školské politiky a to usneseními a direktivami Komunistické strany Československa. Jedná se o:

- Zákonem č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství, přešly do působnosti ministerstva školství zdravotnické a učňovské školy. Zemědělské školy přešly do kompetence ministerstva školství ještě před vydáním tohoto zákona.
- Zákonem č. 233/1948 Sb., o názvu Ministerstva informací a Ministerstva školství a osvěty, vzniklo místo Ministerstva školství a osvěty Ministerstvo školství, věd a umění. Osvěta přešla do gesce nově vzniklého Ministerstva informací a osvěty.
- Vládním nařízením č. 108/1952 Sb., o změně působnosti v oboru škol zemědělských, škol lesnických a vysokých škol zemědělských, přešly zemědělské školy z působnosti Ministerstva školství, věd a umění pod správu Ministerstva zemědělství.
- Vládním nařízením č. 6/1953 Sb., kterým se zrušují a zřizují některé orgány státní správy a upravuje se jejich působnost, byla zřízena namísto

---

⁵² 17. dubna 1893 Praha - 5. května 1945 (Praha), voják z povolání, nejaktivnější představitel české kolaborace s nacistickým okupačním režimem.

⁵³ 28. ledna 1890 Dobrá Niva u Zvolenu - 30. května 1969 Washington, D. C., USA) slovenský právník a československý politik.

Ministerstva školství, věd a umění dvě ministerstva – Ministerstvo školství a osvěty a Ministerstvo vysokých škol.

- Vládním nařízením č. 77/1953 Sb., o nové organizaci ministerstev a ústředních orgánů státní správy, došlo ke sloučení Ministerstva vysokých škol a Ministerstva školství a osvěty v Ministerstvo školství. Zároveň bylo zřízeno Ministerstvo kultury, na které přešly dosavadní úkoly ministerstva školství na poli osvěty. Samostatně fungovalo až do června 1956, kdy bylo opět sloučeno s resortem školství.
- Zákon č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání, stanovil, že ústřední ideové a pedagogické řízení a kontrola na školách i v mimoškolních výchovných zařízeních přísluší Ministerstvu školství a kultury. Zákonem 1/1967 Sb. ze dne 12. ledna 1967 vzniklo Ministerstvo kultury a informací, které bylo od 8. ledna 1969 nahrazené opět Ministerstvem kultury.
- Zákonem č. 60/1988 Sb., o změnách v organizaci a působnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, se mění název Ministerstva školství na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Po listopadu 1989 a pádu komunistického režimu došlo k transformaci českého školství a to především školským zákonem č. 561/1990 Sb. a Národním programem rozvoje vzdělávání ve školství (Bílá kniha). Přijatým zákonem č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství bylo zavedeno odvětvové řízení školství. Podle § 2 tohoto zákona samosprávu školství ve školství vykonává obec a nově zřízené školské úřady. S reformou státní správy bylo odvětvové řízení školství zákonem č. 284/2002 Sb. zrušeno a správa škol přešla na obecní a krajské úřady. V současné době je působnost ministerstva upraveno zákonem České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ve znění předchozích předpisů.⁵⁴

---

⁵⁴ MŠMT od roku 1848 do současnosti, *MŠMT ČR* [online]. ©2013 [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

4 Praktická část

Ve své praktické části bakalářské práce se chci seznámit s povědomím veřejnosti o řešené problematice, kterou se má práce zabývat. Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala metodu dotazníkového šetření. Jelikož je téma příspěvkových organizací a organizačních složek státu bez předchozího nastudování poměrně složité, předpokládám, že veřejnosti nebude příliš známé. Proto jsem si stanovila výzkumnou otázku: „*Existuje v povědomí veřejnosti alespoň základní představa o fungování obou právních forem?*“ Na základě výsledků dotazníku zhodnotím, zdali opravdu existuje základní představa o této problematice. Pod pojmem *základní představa* definuji povědomí o zařazení ministerstev do systému veřejného sektoru, financování obou entit, či rozdíl mezi zřizovateli.

4.1 Dotazníkové šetření

K sestavení dotazníku jsem využila program *Formuláře Google (Google Forms)*, který je dostupný zcela zdarma a bez omezení. Dotazníkové šetření obsahovalo 20 otázek. Pro účely své bakalářské práce jsem zvolila kombinaci uzavřených a otevřených otázek. Uzavřené otázky, kterých bylo celkem 10, sloužily k zjištění statistických údajů, jako je pohlaví, věk a dosažené vzdělání. Dále jsem formu uzavřených otázek využila pro zjištění povědomí o fungování příspěvkových organizací a organizačních složek státu. Otázky se zaměřovaly na financování entit, typy zřizovatelů či míru zájmů a přerozdělování veřejných financí. Dále dotazník obsahoval celkem 10 otevřených otázek. Tato forma otázek sloužila především pro zjištění povědomí veřejnosti o problematice fungování příspěvkových organizací a organizačních složek státu. Respondentům jsem dala prostor pro vyjádření odpovědi vlastními slovy. Tímto jsem cílila na zamyšlení respondenta nad otázkami, které mohou být bez předchozího prostudování studia či zamyšlení problematice. Dotazník byl anonymní. Vzorek respondentů se skládal především z osob, které se pohybují v mém okolí a v místech, ve kterých jsem se v době šetření pohybovala (vysoká škola, střední škola, práce, rodina aj.). Pro zpracování výsledků jsem využila program

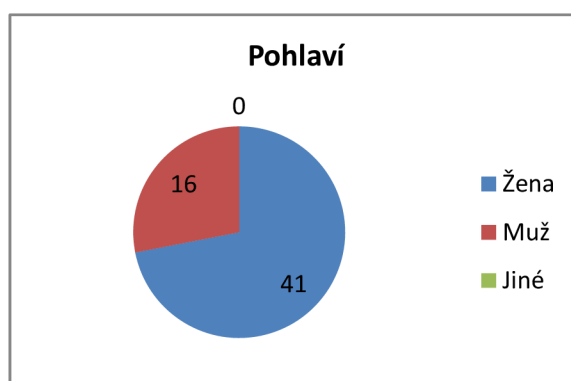
Microsoft Excel, kde jsem sestavila tabulky a následně i grafy k jednotlivým otázkám. Celkem dotazník zodpovědělo 57 respondentů. Uvědomuji si, že tento vzorek respondentů není zcela reprezentativní. Důsledkem stále přetrvávající pandemie a také obtížné problematiky se domnívám, že respondenti nebyli zcela ochotní se nad danými otázkami zamyslet nebo se o problematiku zajímat více. Na druhou stranu, jelikož se polovina dotazníku skládá z otevřených otázek, jejich vyhodnocení je časově náročnější a pro účely mé bakalářské práce se domnívám, že tento počet respondentů bude pro vytvoření výsledků o základní představě dostačující.

4.1.1 Uzavřené otázky

Následujících 10 otázek je zodpovídáno na základě uzavřených odpovědí, které jsem pro respondenty v dotazníku připravila. Cílem jejich zodpovězení bylo zjištění, zdali respondenti umí základní pojmy a umí přiřadit například formu financování či typ zřizovatele u dané organizace.

1) Jaké je Vaše pohlaví?

Graf 1 – Pohlaví

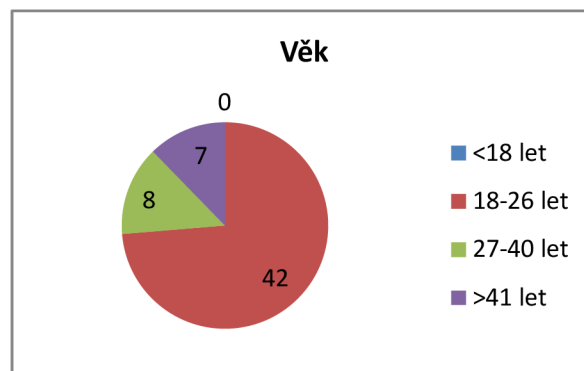

Zdroj: Vlastní šetření

Rozdělení respondentů dle pohlaví bylo nerovnoměrné. Z celkových 57 respondentů tvořily ženy asi 72% (celkem 41) a 28% muži (celkem 16). Mezi odpovědi jsem zařadila i možnost *Jiné* z důvodu současného tématu určování pohlaví, které se nyní již neomezuje na muže či ženy, ale i další pohlaví, která se neurčují podle biologických rozdílů, ale dalších kritérií.

2) Jaký je váš věk?

Graf 2 – Věk

Zdroj: Vlastní šetření

V otázce věku převládala věková kategorie 18-26 let především proto, že se jedná o mé věkové vrstevníky a také kolegy z vysoké školy. Z celkového počtu 57 respondentů tato skupina tvořila asi 74% (42 respondentů). Další věkové kategorie mají podobné počty. Věkovou kategorií 27-40 let tvoří asi 14% (8 respondentů) a více než 41 let tvoří asi 12% (7 respondentů). Ve věkové kategorii méně než 18 let nebyl žádný respondent.

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 3 – Vzdělání

Zdroj: Vlastní šetření

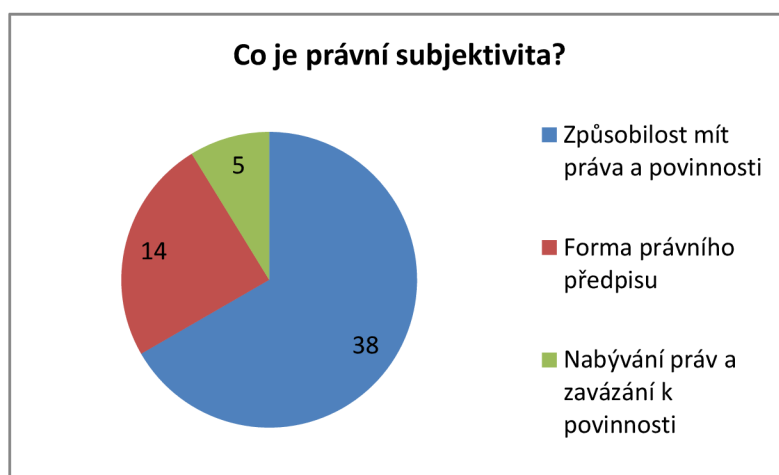
Tato otázka odkazuje i na předchozí otázku ohledně věku, jelikož celkem 54% (31 respondentů) všech respondentů má nejvyšší dosažené vzdělání střední školy s maturitou. Respondenti ve věku 18-26 let buď vysokou školu dokončují či svá studia ukončili maturitou. Dále vysokoškolské vzdělání jako nejvyšší

dosazené má asi 37% (21 respondentů). Střední odborné učiliště zakončené výučním listem má asi 7% (4 respondenti) a základní školu má pouze 1 respondent. Tato otázka byla důležitá i pro výzkumnou otázku, jelikož předpokládám, že čím vyšší vzdělání respondent má, tím větší je pravděpodobnost, že se s řešenou problematikou setkal blíže.

4) Co je právní subjektivita?

Graf 4 – Právní subjektivita

Zdroj: Vlastní šetření

U této otázky jsem respondentům dala na výběr ze tří možností, co je právní subjektivita. Zprvce, způsobilost mít práva a povinnosti, která byla správná, zadruhé, forma právního předpisu a zatřetí nabývání práv a zavázání k povinnosti. Otázku zodpovědělo celkem 67% (38 respondentů) správně. Pojem právní subjektivity jsem zařadila z toho důvodu, že je nutné vědět, zdali příspěvkové organizace či organizační složky státu, mají vlastní právní subjektivitu či jsou podřízeny svému zřizovateli.

5) Co je nezisková organizace?

Graf 5 – Nezisková organizace

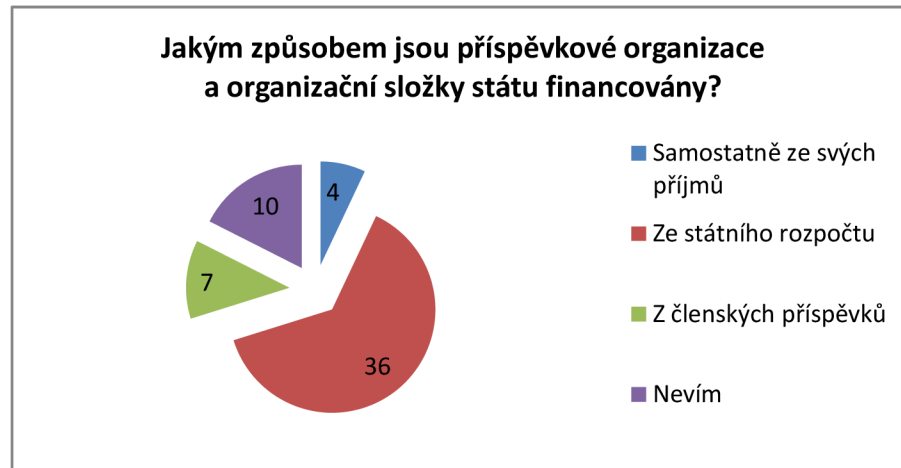

Zdroj: Vlastní šetření

Otázka co je nezisková organizace byla v mém šetření důležitá z toho důvodu, zdali respondenti vědí o rozdílu mezi právníckými osobami, které vytváří zisk či nikoliv. Respondenti měli na výběr z následujících odpovědí. Zaprvé, právnícká osoba, které vytváří zisk a přerozděluje ho mezi své vlastníky. Zadruhé, obchodní společnost nebo jiný podnikatelský subjekt. Zatřetí právnícká osoba, která vzniká za účelem naplnění společensky prospěšného cíle či potřeby, která může vytvářet zisk. Odpověď zatřetí byla správná. Usuzuji, že díky obsahu odpovědi, konkrétně části *společensky prospěšného cíle či potřeby*, odpovědělo celkem 88% (50 respondentů) správně. Pokud bych odpověď formulovala odborněji a bez zmíněného obsahu, předpokládám, že by tolik správných odpovědí nebylo.

6) Jakým způsobem jsou příspěvkové organizace a organizační složky státu financovány?

Graf 6 – Financování

Zdroj: Vlastní šetření

U této otázky jsem cílila především na fakt, zdali je respondent schopný rozpoznat, které právní formy jsou financovány z veřejných financí či z vlastního zisku. Respondent měl na výběr ze čtyř možností. Zaprvé, samostatně ze svých příjmů. Zadruhé, ze státního rozpočtu, kdy tato odpověď byla správná. Zatřetí, ze členských příspěvků a začtvrté, nevím. K otázce jsem přidala možnost *nevím* z důvodu neznalosti obou entit, tudíž by respondent nebyl schopný určit, jak jsou financovány. Samozřejmě zde musím počítat s takzvaným tipováním odpovědi. Celkem 63% (36 respondentů) odpovědělo správně.

7) Za jakým účelem jsou příspěvkové organizace a organizační složky státu zakládány?

Graf 7 – Účel založení

Zdroj: Vlastní šetření

Tato otázka cílila k prohloubení otázky č. 5, kde jsem se respondentů tázala, zdali vědí, co je nezisková organizace. V odpovědích se objevila pojmy jako zisk či společensky prospěšný cíl. Respondent měl na výběr ze tří odpovědí. Zaprvé, za účelem dosažení zisku. Zadruhé, za účelem veřejně prospěšných činností, která byla správně. A zatřetí nevím. Celkem 78% (48 respondentů) odpovědělo správně.

8) Jsou příspěvkové organizace a organizační složky státu zcela podřízeny státu?

Graf 8 – Podřízení státu

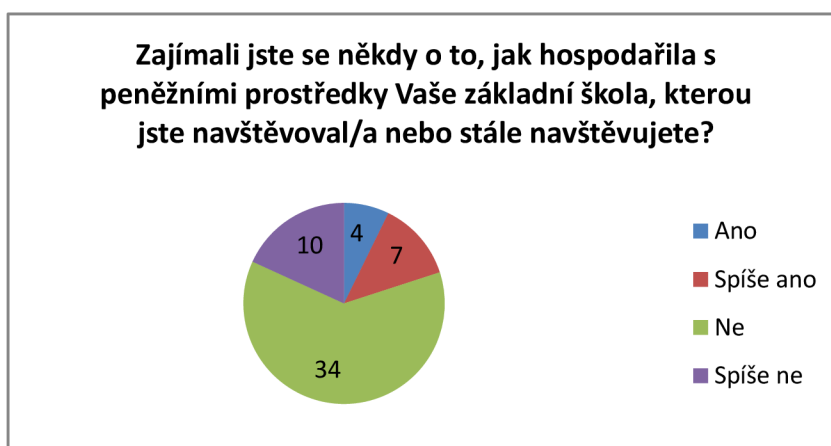
Zdroj: Vlastní šetření

U této otázky jsem chtěla od respondentů znát, zdali je respondent schopný rozpoznat podřízenost vůči státu. Podřízenost státu se odvíjí od způsobu financování či typu zřizovatele, na kterou cílí otevřená otázka, které uvedu dále v praktické části. Respondent měl na výběr ze tří odpovědí. Zaprvé, ano, která byla správně. Zadruhé ne. Zatřetí Nevím. Celkem 44% (25 respondentů) odpovědělo ne. U této otázky byla správná odpověď první ano (celkem 30%, 17 respondentů), nýbrž dalo by se polemizovat o příslovci *zcela*, kdy například základní škola jedná dle svého ředitele ale je podřízena obci, tudíž rozhodnutí musí být v souladu s rozhodnutím obcí, respektive státu.

Otázka č. 9 se skládá z uzavřené otázky (otázka č. 9) a otevřené otázky (nečíslované), která svou odpovědí přímo navazuje. Proto je pro přehlednost uvedu v pořadí za sebou.

- 9) Zajímali jste se někdy o to, jak hospodařila s peněžními prostředky Vaše základní škola, kterou jste navštěvoval/a nebo stále navštěvujete?

Graf 9 – Peněžní prostředky ZŠ

Zdroj: Vlastní šetření

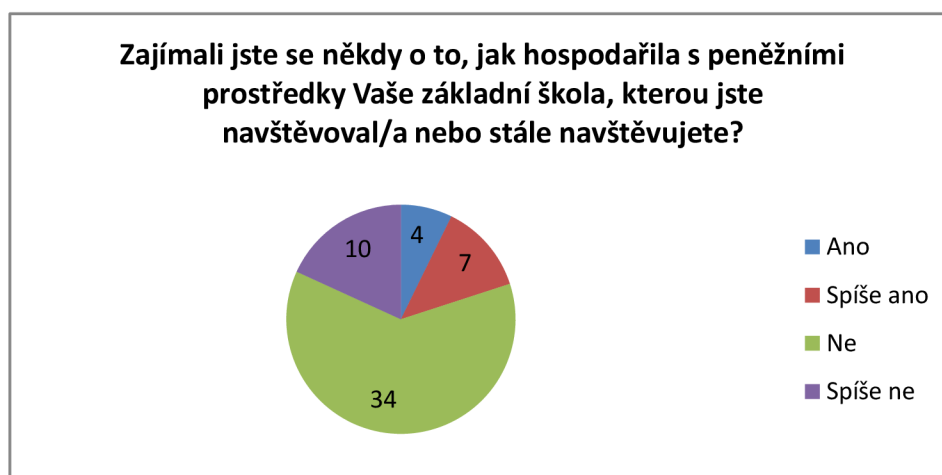
Tato otázka byla do dotazníku zařazena z důvodu návaznosti na jednu z entit, konkrétně příspěvkových organizací, kterými základní školy jsou. Pro tuto otázku jsem zvolila maticovou odpověď s možnostmi Ano, spíše ano, ne, spíše ne. Celkem 60% (34 respondentů) odpovědělo, že ne. Možné důvody, proč respondenti odpověděli převážně ne, zmiňuji v odstavci níže. Odpovědi spíše ne a spíše ano měli podobné počty respondentů, konkrétně spíše ne 18% (10 respondentů) a spíše ano 12% (7 respondentů).

- Odpověď na předchozí otázku zdůvodněte.

V této otázce měli respondenti svou odpověď na otázku č. 9 zdůvodnit. Mezi nejčastější odpovědi patřilo to, že pro zájem nebyl důvod a že v období, kdy respondenti navštěvovali základní školu, nebylo jejich povědomí o této problematice téměř žádné, tudíž neměli potřebu se o ni více zajímat. Také se zde objevily odpovědi, že kdyby se respondent zajímal, měl málo pravomocí pro změnu v systému financování. Také se opakovala odpověď, kdy respondent pracuje či pracoval v oblasti školství, a proto se o problematiku financování zajímá více, například u platů učitelů či využití prostředků pro zlepšení výuky.

- 10) Zajímali jste se někde o to, jak Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) přerozděluje finance získané ze státního rozpočtu?

Graf 10 – Peněžní prostředky MŠMT

Zdroj: Vlastní šetření

Tuto otázku jsem zařadila z důvodu návaznosti na jednu z entit, konkrétně organizační složky státu, kterou MŠMT je. Pro tuto otázku jsem zvolila maticovou odpověď s možnostmi Ano, spíše ano, ne, spíše ne. Celkem 60% (34 respondentů) odpovědělo, že ne. Důvody, proč respondenti opět odpovídali převážně ne, zmiňuji v odstavci níže. Dále opět dalšími četnými odpověďmi bylo spíše ne a spíše ano, konkrétně spíše ne 18% (10 respondentů), a spíše ano 13% (7 respondentů).

- Odpověď zdůvodněte vlastními slovy.

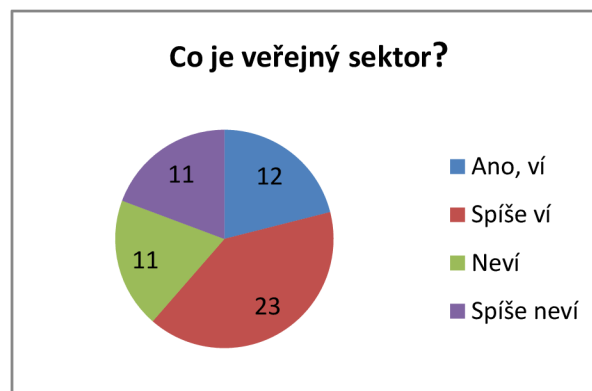
V této otázce měli respondenti svou odpověď na otázku č. 11 zdůvodnit. Mezi nejčastější důvody patřilo opět to, že pro zabývání se problematikou nebyl důvod. Dále také respondenti zmiňovali, že tato problematika je příliš ekonomická a také, že je to nepřehledná disciplína, ve které se vyznají pouze lidé, kteří se v této oblasti pohybují. Také respondenti uváděli, že o systému financování je dostupných pouze málo informací, které by po veřejnost působily přehledně a dostupné kdekoliv.

4.1.2 Otevřené otázky

Pro otevřené otázky jsem si předem připravila škálu 1-4, kdy číslo 1 značí, že respondent ví, číslo 2 spíše ví, číslo 3 neví a číslo 4 spíše neví. Pro určení škály jsem si pro každou otevřenou otázku vypsala ze své teoretické části pojmy nebo definice, které od respondenta očekávám, abych jeho odpověď mohla zařadit ke škále. Škály jsem si následně zapsala do tabulky, kdy jsem pomocí funkce *Count if* byla schopna zjistit, kolik respondentů ví či neví. Je samozřejmé, že určené škály může být subjektivní z důvodu hodnocení pouze mou osobou.

11) Co je veřejný sektor?

Graf 11 – Veřejný sektor

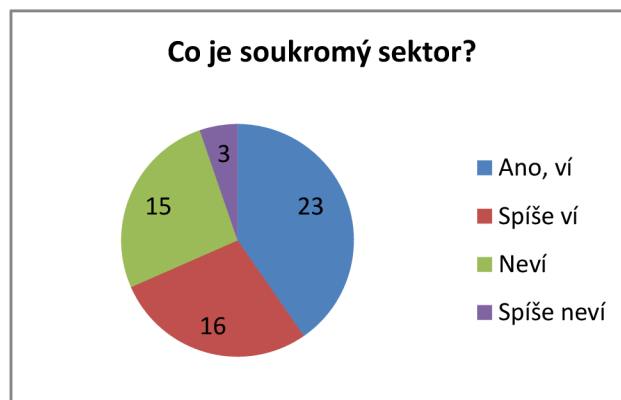
Zdroj: Vlastní šetření

Otázka č. 11 cílila na to, aby respondenti zauvažovali nad tím, zdali ví, co je veřejný sektor. Pro účely mé práce bylo důležité zjistit, zdali respondenti mají povědomí o tom, co je veřejný sektor, z důvodu odpovědí na další otázky, které se veřejného sektoru a jeho fungování týkají. Pro určení škály jsem si definovala, že v odpovědi by se mělo objevit, že veřejný sektor jsou orgány státní moci,

státní podniky nebo jednotlivá ministerstva. Ve škále spíše ví, bylo asi 40% (23 respondentů). Ve škále ano bylo asi 21% (12 respondentů). V těchto dvou škálách se nejvíce objevovali odpovědi, kde respondenti zmiňovali, že se jedná o státní úřady, které řeší veřejné finance. Také, že veřejný sektor je zajištěn státem a značí se neziskovostí a je financován z daní. Objevovala se také odpověď, že se jedná o správu věcí veřejných, které řídí stát a státní zaměstnanci. Dále do škály neví, patřilo asi 20% (11 respondentů) a do škály spíše neví také asi 20% (11 respondentů). V těchto odpovědích se vyskytovali odpovědi, kde respondenti zmiňovali Policii ČR, Hasičský záchranný sbor ČR. V podstatě mají pravdu, že tyto sbory jsou financovány z veřejných financí, spravovány ministerstvem, ale pro účely mé práce jsem tyto odpovědi neuznávala jako správné. Mezi špatné odpovědi jsem také zařadila ty, kdy respondenti odpověděli, že veřejný sektor je obohacování státu. Tato odpověď je v rozporu s neziskovostí veřejného sektoru.

12) Co je soukromý sektor?

Graf 12 – Soukromý sektor

Zdroj: Vlastní šetření

Tuto otázku jsem zařadila z důvodu, aby respondent byl schopný odlišit veřejný sektor od toho soukromého a následně být schopný vysvětlit rozdíl mezi nimi. Pro tuto odpověď bylo důležité, aby respondenti uvedli, že je ziskový a jedná se o soukromé subjekty, kdy jejich cílem je zisk. U této otázky si respondenti byli mnohem více jisti odpovědí, než u otázky č. 13 a definice veřejného sektoru. Asi 40% (23 respondentů) zcela přesně věděli odpověď a zařadila jsem je do škály ano, ví. V těchto odpovědích se objevovaly pojmy jako soukromé podnikání, zisk

a zákon nabídky a poptávky. U škály spíše ví, bylo asi 28% (16 respondentů). V těchto odpovědích respondenti spíše uváděli praktické příklady, jako firmy, podnikatelé apod. V této otázce jsem do škály neví zařadila asi 26% (15 respondentů). Tyto odpovědi byly velmi nepřesné a odkloněny od mé definice. V odpovědích se objevovalo přímo slovo neví, či sektor pro vybrané osoby (nejspíše soukromé kluby aj.), dále finance, které jsou ze soukromého rozpočtu (například domácnosti). Ve škále spíše neví, bylo asi 5% (3 respondenti). Tady respondenti nejspíše věděli, o co se jedná, ale nebyli schopní vysvětlit pojem vlastními slovy.

- Zajímali jste se někdy o to, jak jsou přerozdělovány veřejné finance (státní rozpočet, rozpočty územně samosprávných celků aj.)?

U této otázky asi 65% respondentů uvedlo, že se o tuto problematiku nikdy nezajímali. Jako důvod odpovědi uvedli, že na to nemají dostatečné vzdělání. Dále uváděli, že v bližším zájmu o tuto problematiku vidí bezvýznamnost, a že toto téma je probírané z pohledu korupce). Asi 25% respondentů uvedlo, že se o problematiku zajímali, ale spíše okrajově (například až na střední škole) nebo pouze pokud se to týkalo jejich činnosti (například v zaměstnání či oboru, který studovali).

13) Co je příspěvková organizace?

Graf 13 – Příspěvková organizace

Zdroj: Vlastní šetření

Tato a otázka č. 13 byla pro účely mé práce zásadní. Jelikož se má práce zabývá přímo příspěvkovými organizacemi a organizačními složkami státu, bylo mým cílem zjistit, zdali respondenti mají povědomí o tom, co jednotlivé entity jsou, jak fungují a co zajišťují. Už v otázkách č. 6 a 7 se tyto entity objevují a respondenti zodpovídali, jak jsou financovány, jaký je účel jejich zakládání a zdali jsou podřízeny státu. V odpovědích jsem od respondentů očekávala takové odpovědi, kde se objevuje samostatná právní subjektivita či veřejně prospěšná činnosti a jejich neziskovost. Překvapivě, asi 40% (23 respondentů) jsem zařadila do škály ano, ví. Asi 11% (6 respondentů) spíše vědělo. V těchto odpovědích se objevovala neziskovost entit, že to jsou veřejnoprávní neziskové organizace či financování z veřejných financí. Dále asi 37% (21 respondentů) jsem zařadila do škály neví, a asi 12% (7 respondentů) spíše nevědělo. U této otázky jsem se setkala s mystifikací s příspěvkovou organizací, která funguje nikoliv z veřejných financí, ale z příspěvků, které jim zasílají členi či lidé, kteří chtějí podpořit určitou dobročinnou sbírku aj. Ve své podstatě respondenti, kteří uvedli, že příspěvková organizace pomáhá lidem v nouzi, je financována příspěvky lidí, má formu nadací či má své členy, měli pravdu. Nicméně, pro účely mé práce bylo nutné uvádět příspěvkové organizace státu, které nejsou financovány příspěvky lidí, ale z veřejných financí, které jim přerozdělují

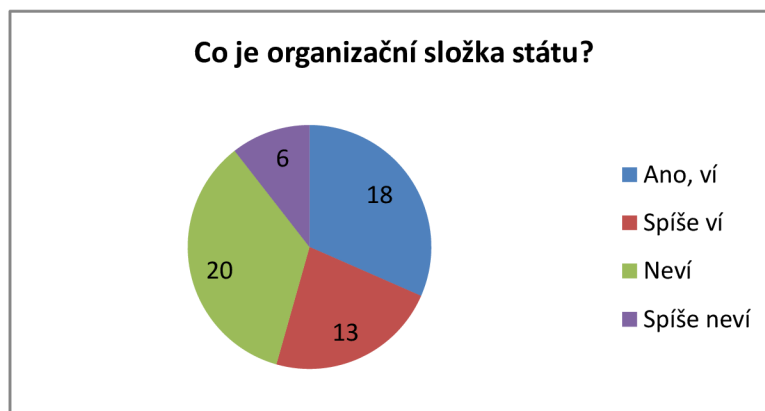
jednotlivé kapitoly státního rozpočtu a jedná se například o základní školy či muzea, nikoliv nadace či dobročinné sbírky. Na tuto otázku navazuje následující otázka, kdy jsem od respondentů chtěla, aby uvedli příklady příspěvkové organizace.

- Uvedte příklad příspěvkové organizace

V této otázce asi 1/5 respondentů uvedla, že neví. Dále se velmi často (asi 1/4 respondentů) uvedlo, že příspěvková organizace je například škola. Jak jsem zmínila výše, z důvodu mystifikace s příspěvkovou organizací, které funguje ve formě například nadace, se v odpovědích vyskytovaly jména nadací (například Světluška). Dále respondenti uváděli, že příspěvkové organizace jsou například nemocnice, galerie, České dráhy či Organizace spojených národů (OSN) či Česká televize.

14) Co je organizační složka státu?

Graf 14 – Organizační složka státu

Zdroj: Vlastní šetření

Jak jsem zmiňovala výše, tak tato otázka a otázka č. 13 byly pro účely mé práce zásadní. Pro určení škály pro mě bylo důležité, aby respondenti uvedli, že organizační složka státu plní základní funkce státu, je zřízena státem a jsou to státní instituce. Ve škále ano, ví, bylo asi 38% (18 respondentů) a ve škále spíše ví asi 23% (13 respondentů). Zde respondenti uváděli, že tato složka nemá právní subjektivitu, nakládá se státním majetkem či zastupuje stát v určitých odvětvích či agendách. Ve škále neví, bylo asi 35% (20 respondentů), kdy respondenti uvedli přímo odpověď, že neví, nebo uváděli Policii ČR a další

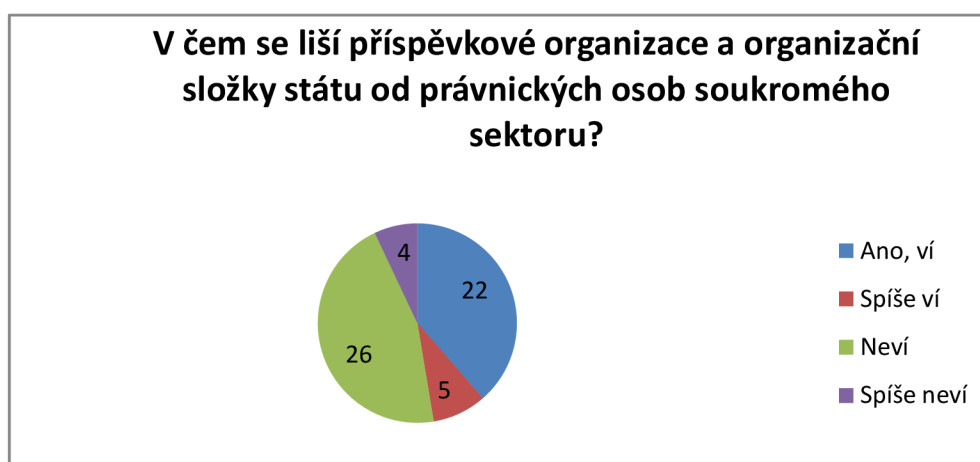
útvary. Také zde uváděli vládu či parlament. Ve škále spíše neví, bylo asi 11% (6 respondentů). V této škále respondenti odpovídali, že jedná o složky, které řeší důležité státní věci. Překvapilo mě, že ačkoliv problematika ministerstev a dalších organizačních složek státu se například v médiích objevuje celkem často, respondenti nebyli schopni pod tímto názvem správně odpovědět. V další otázce měli respondenti uvést příklad organizační složky státu.

- Uvedte příklad organizační složky.

Zde respondenti uvedli přímo odpověď neví (asi 1/5). Dále asi 1/3 respondentů uvedla přímo ministerstvo či soudy. Mezi další odpovědi patřila například Policie ČR, kraje, vláda či Hasičský záchranný sbor ČR.

- 15) V čem se liší příspěvkové organizace a organizační složky státu od právnických osob soukromého sektoru?

Graf 15 – Právnické osoby soukromého sektoru

Zdroj: Vlastní šetření

V této otázce jsem chtěla zjistit, zdali jsou respondenti schopni rozlišit entity, které zřizuje státu a entity, které jsou zřízeny soukromými subjekty. Pro tuto otázku jsem požadovala odpovědi jako kdo je zřizovatelem, jakým způsobem získávají finance či že se jedná o právnické osoby, které mají vlastní právní subjektivitu. Ve škále ano, ví, bylo asi 39% (22 respondentů). V těchto odpovědích se konkrétně objevovali slova jako zisk, rozdíl v právech u soukromých právnických osob a u příspěvkových organizací či organizačních složek státu zase pojmy jako záštita státu, financování ze státního rozpočtu či

prospěch veřejnosti. Oproti tomu ve škále neví, bylo asi 46% (26 respondentů). Tito respondenti v odpovědi přímo uvedli, že neví. U škály spíše ví, bylo asi 9% (5 respondentů) a u škály spíše neví asi 7% (4 respondenti). Ti v odpovědích uváděli, že se jedná o rozdíl v tom, že příspěvkové organizace a organizační složky státu se obohacují nebo že jejich zisky plynou do státní poklady (respektive do státního rozpočtu).

4.2 Shrnutí

Celkové dotazníkové šetření hodnotím jako přínosné a pro účely mé práce dostačující. Pokud bych chtěla provést detailnější šetření, které by bylo reprezentativní a objektivní, bylo by potřeba zajistit větší počet respondentů či pozměnit formy otázek spíše na uzavřené z důvodu menší časové náročnosti a dostupnějšího výběru správných odpovědí pro respondenty. Co se týče rozlišení veřejného sektoru od toho soukromého, z odpovědí respondentů je zřejmé, že pokud se jedná o vysvětlení soukromého sektoru, jsou si respondenti mnohem více jisti, než když mají definovat veřejný sektor. U otázek, které se týkaly právní subjektivity, financování či podřízenosti státu, respondentům pomohla forma uzavřené otázky, kdy si mohli z odpovědí vybrat a spíše vybrat tu správnou či nejpravděpodobnější. Co se týče definicí příspěvkových organizací a organizačních složek státu, tak respondenti ve většině případů věděli, o co se jedná, ale nebyli schopni zcela správně a přesně definovat. Domnívám se, že pokud bych místo příspěvková organizace uvedla základní školy a u organizačních složek státu například ministerstva, respondenti by si odpověďmi byli více jisti, jelikož problematiku pod těmito názvy znají a setkávají se s ní téměř denně (například z médií, vlastní činnosti na úřadech aj.). Také jako problém vidím to, že pokud se před respondentem zmíníme o příspěvkové organizaci, automaticky význam prisuzují nadacím a jiným dobročinným organizacím, které samozřejmě patří mezi neziskové organizace, ale v kontextu mé práce a dotazníku se jedná o úplně jiný pojem. Domnívám se tedy, pokud bych v dotazníkovém šetření výslovně napsala, že se nejedná o dobročinné organizace, respondenti by odpovídali více správně a nebyly by mystifikovány.

Závěrem se tedy domnívám, že problematika mé práce není respondentovi zcela známá, pokud použijeme právní názvy, které tyto entity oficiálně mají a jsou ve veřejnému sektoru používány. Pokud bychom využívali konkrétní názvy jako základní školy, ministerstva aj., respondent by byl úspěšnější v zodpovídání otázek v mém dotazníkovém šetření.

Proto bych doporučila, aby například na jednotlivých ministerstvech, na úřadech, ve školách či v médiích, byly tyto entity prezentovány pod názvy jako příspěvkové organizace či organizační složky státu. Dále by bylo vhodné respondentům přiblížit, jaká je organizační struktura celého veřejného sektoru a jakým způsobem se získávají veřejné finance.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, zdali existuje v povědomí veřejnosti alespoň základní představa o fungování příspěvkových organizací a organizačních složek státu. Na základě průzkumu v široké veřejnosti zjistit, zdali má veřejnost představu o základních pojmech a fungování obou entit.

V teoretické části práce bylo nezbytné definovat veřejný sektor, co je to právní subjektivita, či jak se rozdělují neziskové organizace. Dále byla specifikována právní norma příspěvkových organizací a organizačních složek státu a jejich fungování ve veřejném sektoru. V neposlední řadě byly uvedeny praktické příklady příspěvkové organizace, konkrétně základní škola, a organizační složky státu, konkrétně Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

V praktické části jsem se zabývala výzkumnou otázkou: „Existuje v povědomí veřejnosti alespoň základní představa o fungování příspěvkových organizací a organizačních složek státu?“ Práce byla zaměřena na průzkum veřejnosti, zdali o této problematice má nějaké vědomosti či nikoliv. Pro zjištění odpovědi na výzkumnou otázku jsem využila metodu dotazníkového šetření, který jsem rozeslala mezi své známé, kolegy ze studií či zaměstnání. Dotazník obsahoval převážně otevřené otázky, kde měl respondent odpovědět vlastními slovy a definovat jednotlivé pojmy. V závislosti na neznámost problematiky mezi širokou veřejností a typem otázek, dotazník zodpovědělo celkem 57 respondentů. Tento vzorek není zcela reprezentativní a objektivní, ale pro potřeby bakalářské práce vyhověl požadavkům. Obtíže dělali respondentům otázky, kde měli svými slovy například uvést příklad příspěvkové organizace či organizační složky státu. Domnívám se, že pokud bych v dotazníkovém šetření uvedla místo organizační složky státu ministerstvo či místo příspěvkové organizace základní škola, respondenti by byli více schopni na otázku odpovědět a následně uvést konkrétní příklady. Dále jsem se během dotazníkového šetření setkala s mystifikací pojmem příspěvková organizace, kdy respondenti odpovídali, že se jedná o organizace, které jsou sice zakládány za veřejně prospěšným účelem, ale pro potřeby mé práce se nejedná o organizace, které jsou závislé na vlastním zisku a darů veřejnosti, nýbrž o organizace, které nemají

za účel dosahování zisku, ale veřejně prospěšné činnosti, které jim zaštituje stát a poskytuje jim na jejich běžnou činnost a provoz finance. Doporučila bych tedy, aby se zaměstnanci veřejného sektoru snažili více problematiku a jednotlivé pojmy více přiblížit široké veřejnosti, například pomocí médií či různých přednášek aj. Závěrem tedy tvrdím, že odpověď na mou výzkumnou otázku je, že základní představa o fungování příspěvkových organizací a organizačních složek státu existuje, ale není zcela ucelená či konkrétní a veřejnost si špatně vysvětluje pojmy, které pro potřeby veřejného sektoru nezná.

Tato bakalářská práce může být přínosem pro veřejnost jak z pohledu upřesnění základních pojmů, či prohloubení znalosti o této problematice.

Seznam literatury

Literatura

- 1) BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.
- 2) GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-838-9.
- 3) PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TOTH. *Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-209-4.
- 4) PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
- 5) PUCHINGER, Zdeněk. *Financování školy: vybrané kapitoly pro regionální školy: studijní text pro distanční studium. 2., upr. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2591-7.
- 6) *Státní rozpočet v kostce: informační příručka Ministerstva financí České republiky*. Praha: Ministerstvo financí, 2014-. ISBN 978-80-7586-045-3.
- 7) ŠKARABELOVÁ, Simona. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-3031-3.
- 8) STRECKOVÁ, Yvonne a Ivan MALÝ. *Veřejná ekonomie: pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. Business books (Computer Press). ISBN 80-7226-112-6.
- 9) RYLKOVÁ, Žaneta. *Řízení provozu příspěvkových organizací*. Karviná: Slezská univerzita, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2019. ISBN 978-80-7510-367-3.
- 10) VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-103-x.

- 11) ŽÁKOVÁ KROUPOVÁ, Zdeňka. *Ekonomické aspekty veřejného sektoru*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2507-4.

Zákony

- 12) Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- 13) Zákon č. 89/2012Sb., občanský zákoník.
- 14) Zákon č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- 15) Zákon č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech a změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).
- 16) Zákon č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání (školský zákon).
- 17) Zákon č. 600/2020Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2021.

Ostatní zdroje

- 18) JAKUBCOVÁ, Barbora. *Financování základní školy jako příspěvkové organizace*. České Budějovice, 2019. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta, Vedoucí práce Marie Vejsadová.
- 19) ŠÁŠOVÁ, Alena. *Účetní a daňová specifika hospodaření vybrané příspěvkové organizace*. Plzeň, 2013. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Ekonomická fakulta, Vedoucí bakalářské práce Jitka Singerová.
- 20) ZŠ a MŠ na Balabence, *Výroční zprávy od roku 2005-2021*, ZŠ a MŠ na Balabence, Na Balabence 800, 190 00 Praha 9.

Internetové zdroje

- 21) Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad* [online]. 2015 [cit. 2021-10-22]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-
- 22) Historie školy. *ZŠ a MŠ Na Balabence* [online]. ©2022 [cit. 2021-10-22]. Dostupné z: <https://www.zsbalabenka.cz/o-skole/historie-skoly/>
- 23) MŠMT od roku 1848 do současnosti, *MŠMT ČR* [online]. ©2013 [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/165-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>
- 24) Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2019. *MŠMT ČR* [online]. ©2013 [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-10>
- 25) Základní informace. *ZŠ a MŠ Na Balabence* [online]. [cit. 2021-11-27]. Dostupné z: <https://www.zsbalabenka.cz/o-skole/zakladni-informace-2/>

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Členění národního hospodářství z hlediska kritéria financování	24
Obrázek 2 – ZŠ a MŠ na Balabence.....	31

Seznam grafů

Graf 1 – Pohlaví	39
Graf 2 – Věk	40
Graf 3 – Vzdělání	40
Graf 4 – Právní subjektivita	41
Graf 5 – Nezisková organizace	42
Graf 6 – Financování.....	43
Graf 7 – Účel založení.....	44
Graf 8 – Podřízení státu	44
Graf 9 – Peněžní prostředky ZŠ.....	45
Graf 10 – Peněžní prostředky MŠMT	46
Graf 11 – Veřejný sektor	47
Graf 12 – Soukromý sektor	48
Graf 13 – Příspěvková organizace	50
Graf 14 – Organizační složka státu	51
Graf 15 – Právnícké osoby soukromého sektoru.....	52

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Odlišení organizačních složek státu a příspěvkových organizací ...	23
Tabulka 2 – Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2019.....	30